

9. OSCE's Menneskelige Dimension – ti år efter København.

Udviklingen i OSCE's Menneskelige Dimension siden Helsinki har været grundlaget for, at menneskerettigheder i dag er et vigtigere udenrigs-politisk hensyn end nogensinde. Det var også temaet for markeringen af ti-året for afslutningen på Københavnsrådet i OSCE's menneskelige dimension i juni 1990 og vedtagelsen af Københavnsdokumentet. Ti-året blev markeret med et arrangement afholdt af Udenrigsministeriet og Den Danske Helsingforskomité i juni 2000.

I OSCEs beskæftigelse med den menneskelige dimension har møder om OSCE-staternes efterlevelse af deres forpligtelser fortsat en central plads. Ved møderne deltager NGOerne på næsten lige fod med de officielle repræsentanter.

Ved Det årlige Gennemførelsesmøde står i princippet samtlige OSCE-forpligtelser inden for den menneskelige dimension på dagsordenen. Ligesom tidligere år optrådte Danmark på det seneste Gennemførelsesmøde i oktober 2000 som EU's talsmand vedrørende to emner, ligestilling og bekæmpelse af tortur. Trods omfattende deltagelse af NGOer var det allerede under mødet den almindelige opfattelse hos mødedeltagerne, at denne mødetype trænger til revision. Denne opfattelse bunder tildels i, at de korte supplerende møder har vist sig som en mere effektiv mødetype, hvor det er lettere at sætte fokus på bestemte emner. Igangværende forhandlinger mellem OSCE-delegationerne i Wien sigter især på at give fremtidige møder en mere effektiv dagsorden ved at fjerne ting, som har overlevet sig selv og samle drøftelsen om centrale emner. Danmark og de øvrige EU-stater går desuden ind for at begrænse mødernes varighed til én uge.

Der afholdes også et årligt seminar hos ODIHR i Warszawa. I maj 2000 sattes fokus på børn i væbnede konflikter; et emne, som hidtil knap nok havde været behandlet i OSCE-sammenhæng. Det forestående seminar i maj 2001 vil angå valgovervågning; et emne, som står centralt i både ODIHRs og OSCE's Parlamentariske Forsamlings arbejde.

Endelig er gennemført tre årlige supplerende møder af 1-2 dages varighed i Wien. Denne mødeform giver god mulighed for, at formandskabet kan sætte sit præg på emnerne. Dette gjaldt især for det østrigske formandskab i 2000. I dettes emnevalg var det et gennemgående træk, at man trak ting frem, som både berørte hoved-

strømmen af OSCEs virksomhed og belyste forhold, som OSCE hidtil knap havde taget op. Emnevalget havde ofte sammenhæng med Østrigs arbejde med humanitære emner i andre internationale instanser. Dette gjaldt således møderne i juni og september 2000 om henholdsvis menneskehandel og migration og internt fordrevne. Samtidig var der klar indre sammenhæng mellem disse emner og seminaret om børn i væbnede konflikter.

Den målrettede sammenhæng i formandskabets indsats for den menneskelige dimension fandt også udtryk i, at dette som led i forberedelsen af ministerrådets møde i Wien i november 2000 fremlagde tekster om bekæmpelse af *menneskehandel og beskyttelse af børns rettigheder*. Mens det første af disse forslag blev vedtaget af ministrene, lykkedes det pga. modstand fra russisk side ikke at opnå enighed om teksten om børns rettigheder.

Det rumænske formandskab har primært sat sit præg på programmet for supplerende møder i 2001 ved beslutningen om at holde et møde i juni måned om tolerance, som udgør et rumænsk prioritetsemne. Mødet skal også tjene som optakt til en FN-konference om racisme i Sydafrika i september måned. Emnerne for de to øvrige møder er i højere grad udtryk for ønsker fra forskellig side i OSCE's medlemskreds. Mens det i marts afholdte møde om ytringsfrihed byggede på et forslag fra USA, er et møde til september om menneskerettighedsforkæmpere frugten af et EU-initiativ. Det første af disse møder satte fokus på de store problemer med respekten for OSCE-forpligtelserne vedrørende ytringsfrihed i en del af de post-kommunistiske stater samt på væsentlige forskelle, også mellem vestlige lande indbyrdes, i holdningen til ytringsfrihedens grænser i forhold til andre rettigheder.

Som resultat af et initiativ fra dansk side på vegne af EU kunne OSCE i juni 2000 som optakt til FNs kvindekongress i New York («Beijing + 5») vedtage en handlingsplan for kønsaspekter. Der er af delegationerne i Wien etableret en uformel arbejdsgruppe vedrørende lige muligheder for kvinder og mænd, som arbejder for at fremme gennemførelsen af handlingsplanen. Arbejdsgruppen planlægger at holde en høring i juni måned om vold mod kvinder; et emne, som det ikke viste sig muligt at optage i programmet for årets supplerende møder.